

Gullharpen

en store, stygge og ukristelige Vassfjelljutulen hadde dratt av gårde med kongedatteren, og ingen makt i verden var god til å løse henne ut, enda de prøvde alt som prøves kunde.

— Ja, ja, sa kongen, så vet jeg ingen annen utveg enn å sette troll mot troll da, koste hva det koste vil.

Dermed skikket han noen karer av gårde til Storheia for å hente Stor-Kvinten. Og det tok ikke lange økta før han kom sabbende til kongens gård for å gjøre tjeneste.

— Er du sterk, Stor-Kvinten? spurte kongen.

— Ja, som rå graut, svarte Kvinten.

— Kan du frelse datter mi fra Vassfjelljutulen, skal du få en tønne gull for strevet, sa kongen.

— Jeg får vel prøve, brummet Stor-Kvinten. Og dermed sleivet han av gårde så det knaket i både røtter og trær. Da han langt om lenge kom fram til Vassfjellskaret, ropte han så det sang i bergveggen:

Kruse duse jutulbein
vil jeg, skal jeg det!
Syn meg holdet ut av stein.
Krase druse jutulbein
skal jeg før sol går ned!
Jeg vil krase stein og flint
til støv og røyk,
no er jeg duglig sint!

Han hadde ikke før sagt det, før det tok til å brake i fjellet, og ut av en diger sprunge kom jutulen veltende. Han var så sint at eiteren lyste i lue ut av kjeften hans. Da han fikk se Stor-Kvinten, ropte han:

Øie deg som vondt meg harmer!
Jeg skal slå deg svart i svime,
en dreis om snuten så det varmer!

Vassfjelljutul er i dag
det største trollet i sitt slag.
Øie meg, du digre Kvint,
no har du terga meg for sint!

Trollene gjøv i hop så jord og stein, filler og hår sto som en røyk omkring dem. De remjet og skreik og klorte, de sparket og slo og nøs så skommet valt i store flak i alle retninger. Og slik dreiv de da på både vel og lenge, til Stor-Kvinten måtte gi seg.

— Jamen er du stri å dras med, sa Kvinten og ga jutulen labben til fred og forsoning. — Fra denne dag vil jeg ikke være deg med hverken vondt eller godt, og lykke til da, Vassfjelljutul!

Dermed ruslet Stor-Kvinten heim til Storheia igjen, både fillete og blodig.

— Det var troll å bakse med det, sa han til Gull og Vesle-Kvinten. — Men hvor i all verden har *du* vært i disse ukene da? spurte han Vesle-Kvinten.

— Å, jeg har tjent mitt brød hos enketrollkjerringen i Sylene, jeg, svarte Vesle-Kvinten.

— Fikk du mellomlag for det da?

— En harpe av gull som har de vakreste toner i verden når jeg spiller på den. For så vakre er tonene at onde ånder blir som engler og faller i søvn og drømmerier.

— Det har jeg vondt for å tru, snøvlet Stor-Kvinten.

— Du har vel det, svarte Vesle-Kvinten og reiste ut i verden med harpen sin for å prøve lykken.

Han krabbet beinvegen opp mot Vassfjellet, satte seg på en stor stein og begynte å klimpre på gullharpen sin. Langt om lenge smalt det i bergveggen. Vassfjelljutulen brøt seg ut av fjellet og ble stående og glo og lytte både vel og lenge.

— Hvem er du som lager slike vakre toner? spurte jutulen.

— Å, jeg er en foreldreløs stakkar som flyr verden rundt etter spillemannsjobb.

— Nei, jaså, er du det du. Ja, ja, dersom du vil ta til takke med hus og levemåte hos meg, så er du velkommen, sa jutulen.

Dette syntes Vesle-Kvinten låt både vel og bra, og

Vesle-Kvinten klimpret på gullharpen sin.

dermed ga han seg i lag med jutulen inn i fjellet. Det lukket seg etter dem med et stort brak etter hvert som de gikk. Inne i hulen kunde Vesle-Kvinten fra grueilden se den ulykkelige kongsdatteren sammenkrøpet borti en krok, hun hulket og gråt slik at det gjorde hjertens vondt å høre på.

— Ja, no får du spille for meg og kongsdatteren da! ropte jutulen.

— Harpen låter ikke i lukket fjell, sa Vesle-Kvinten.

— Sier du det, snøvlet jutulen, og så smalt det igjen. Og gjennom en stor sprekk i fjellet sivet dagslyset inn.

Vesle-Kvinten klimpret i veg på gullharpen sin, og vakrere toner hadde jutulen aldri i sine levedager hørt maken til. Jo lenger Kvinten spilte, jo vakrere ble tonene, og jutulen lå bortpå brisken og lyttet og drømte. Til slutt dormet han inn og ble liggende å snorke så det knaket i hulen.

— No er det best du svinter deg, hvisket Vesle-Kvinten til kongsdatteren, jeg blir sittende her og spille til sola kommer inn, for da sprekker jutulen. Kongsdatteren sprang alt hun orket, og da hun langt om lenge kom til kongsgården igjen, smalt det oppi Vassfjellet.

Kongen ble så glad at han lyste til fest på kirkebakken for hele landet og alt folket. Han sendte også manngar til Vassfjellet for å leite etter Vesle-Kvinten, men ingen Vesle-Kvint var å se.

Oppe på Storheivarden satt Kvinten og spilte på gullharpen sin, spilte liksom for hele verden og gjorde seg usynlig for alminnelige mennesker. Han vilde ikke vite om noe stas, han, selv om han hadde reddet både en og hundre kongsdøtre.

— Ære, stas og vide spurlag er bra, men bør aldri være målet for en god gjerning, tenkte han og slo videre på gullharpen sin.